ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

ШИНАРДИ
5
октябрь
1985 шер
№ 119 (4132).

Иах 2 кип.

СЕРДЦО

(«Свет»)

Советсен Союзе Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обласн, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхевларча Советан Министрий Советан органа.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ
1923 ШЕРА ДЕЦЗ

ЕРРИГАЧА ПАРТЕ, ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГІУЛАКХ

Советсен Союзе Коммунистически парте Центральн Комитета Пленум хилар 27—29 сентябре. Селхар «Іарадо» тІа иена теза эрагьхьа Пленума решенеш:

Промышленность ду доал хоадара, промышленнан производственна планировани аьга эрагьалъкха тоидарен экономически стимулировани чІогІтІарен хьажежка;

КПСС XXIII-гІа арсІанара съезд гулъдвра хьажъьъара.

Пленумо сецан баьв КПСС XXIII-гІа арсІанара съезд 1966 шера 29 марта гуттье, уьш тайнара дешан чІогІдаьа сеаьде дувца:

1. КПСС Центральн Комитета отчетан доклад — докладчик КПСС ЦК Хьалхара секретарь нов. Л. И. Брежнев.

2. КПСС Центральн ревизионни комиссе отчетан доклад — докладчика Ревизионни комиссе председатель нов. Н. А. Мухаьмедов.

3. 1966—1970 шерашка СССР халкъо боахам дегІаьдара пхе шера планах йоле КПСС XXIII-са сьецна директивани — докладчик СССР Министрий Совета Председатель нов. Косыгин А. Н.

4. Парте центральн органан харжар.

КПСС ЦК сентябрьсен Пленум, ю тІаийца решенеш Іалаьмате боккъачу лоаьрІаьмаг я парте, дерригача советсен халкъа вахара, вай мехка коммунизм хьалъер дуьйна планоан хьокъаьнаг. Пленума решенеш пІоашта чулоаьц сиІлахь йоккхий революционни органаш ер боаг творчески маркеизма - ленинизма иза, тешол ду ленинсен генералЬн лиьнъ лоррагІен чІогІтІен чакъболлаш хилар. Социализма экономически волешен социалистически - строи теоретикн халкъа хьаштдуна нийса пайда эьар дукьа парте гІа-гІа кІоарагІа Іонабр вай общественна экономически отношеней чуоаьдан.

Цунна цхьана боккъа дуйнен хьалъашца хилъера лоаьрІаьн я ЦК сентябрьсен Пленум. Цун решенеш чакъхьаьдар, вай мехка производственни планан йолаг дегІаьдалдар хьаьг я дукхаГІа чІогІтІерьга дуьйнен хьалъашца кесьера Советсен Союз, дерригача социалистически сохуьжеска позицеш. Цун эьІан ду, дунен аренера классоан нийнан соетношенин социализмана тайдаьна йолча валІорьхьа я дукхаГІа хуьдаьгурьга, капитализмца пе доаттаьча дерригдуьйнен - историческн аьхье социализмо керда котелоаьн боаьрьга яхьаг.

Пленумо хьийцар советсен промышленность дегІаьдара тешал деп я дог тоидеш я боаг цифранн фактаьш. ВоорхІ шера планн ахоачаьнчеча хьаьг дикка лаьхбешнаг производствен боарам, теаснай цун структура, хьахьвоьлачча темпашца дегІаьгу толамгІа йоле доаьхьан. Индустриальн валъа тІа йоаьхьан дегІаькъуьлан латт кеад-Керда районан, къьаьстте а мехка валІобоьлеьъа. Уьх шера лаьхбоьлаьн йолча семилетах 84 процент лаьхлу промышленни производство боарах, тІаьнах лаьрхІа хиннца 80 процентга меттег. Гечтара лаьхдешнах электроэнергИ йоаьхьанца, боаг лоаьаьдеп, мехдьаьттен гаьн доаькхьаьна, машиностроене, металлообработка, химическа промышленность продукци эрахьеннаг. Воорхі шера хьалъаьн а аьхьа, боаг бе боаьлаьнйтаьй 5,5 эьар сонгІа йоккхий промышленни предприятен.

Вай промышленность дегІаьгу социалистически производственни отношеней тІаьхьаьнечеи чІогІачен лаьрда тІе. ЦІхьаьнкъда, Іалаьмате чІогІа хьажъьъеначеи вай индустрие масштабаьн торонашен гІулакхан дукхагІа йІаьдеп цун боаьхьаьнца, хьалхьанца оттаг промышленни производство йІаьтІехьхьхарца, нуьна кулгалдаргеш йІаьнаг уьтеаьрнен дуьнаьнна, тІа-тІа дукхагІа йІаьнаьгІа доаьдеп.

Промышленность дегІаьхьара боарани темпашца йІаьхе хьахьлер, техникеан прогресс сиІлер, хьалъа хьал-торе айъре йІаьдеп индустрие дерригача ахоачаьнех дикагІа, бизнагІа пайда эьнагІа. Цу ахоачаьнех керттера дареш — производствена, капиталаьн вложеней, керттерча производственни фондий эффективность хьахьлер, хьахьлетана оьсарне сеиьйхьлер; экономе режим чІогІта лоаьлер, совнагІен пайда луьн йолаьн расходаш цІ ер, хьахьлетаьнна оттаг промышленни предприятен.

Іалаьмаьн хиннца спецнархьаьнца гІоьлла промышленность доал дара система новкъа ювнай промышленни производство дегІаьхьара объективни тенденцена. Из тенденции сецах лаьтт ювчо, из лаьтт, производства доаькъонца юкъе ю тІаьгІа дукхагІа доагур оттаьдеш хилаьрх. Хьаьта заводнагІа дикдаьх шиъта эьнаьн доаьн а да из: ювай специфицирована, технологена, техника дегІаьхьара баьнхьаьнца доаькъон хьа ца йхьастехьча Іалаьмаьн технологен тІаьн кІаьрдІуьхьарца йІаьдухьара тайнара, боьхьца йоаьх техническн прогресс хьаьг йиш ян. ЦК Президиумо тІаьна а Пленумо могаьн я йоаьх предложенеш дерригача мехка экономика цаІ хьаьга, ювнин республикагІ айъхьа экономически союз хьаьга Іалаьндара хьаьхьаьрча ленинсен положенешкара хьаьдаьтІаьн я.

Цу тайнара хьъоаГІон ну тайнара сецан хиннца арсІонаьн я кчьаьстте а вай хана. Іалаьмаьн техническн реведенни эрхьаьн латтача хана. Хьаьх керттера доклад — промышленности техническн боарах шиъдаьн лаьхбар, Іалаьмаьн технологен дикагІа карагІхььнарен сиъхьа производствена ювчоехьхьар. Из декхар ахоачаьнгурьгда промышленности хІинца даьлъо техническн аьхьа экономика хьаьга Іалаьндерзаьн промышленности доаькъонца квалифицированни доаьн деп хилча мара.

Дуьнаьн дар кьаьчача, совнархьаьн ахьалъхарча системана механическн ювча тІаьдахара хьакъъеьха а доаьнан, производстве планан уьтаьрен экономически рычагаш лоаьрІаьн лаьхбаьрен эьрда тІе, кулгалдаре централизаьн елта предприятенга оперативно - боаьхана доал дара парГІаьте эьарца нийса, ахетанг тардара эьрда тІа доаькъонца доал дара хьаьстеьа де. Іалаьмаьн техническн керда карагІдьаьнарий эьрда тІе йиш дахьа комплексеьн Іалаьндерзаьн хьаьхара беаьнтоьхьан тІаьлаттаьрга министерстванна.

ХІаьнаьнца промышленности кулгалдеча экономически методаьнца эе а деп административни методаьн тІехІоаьхар. Парте белгалдаьхьа гІулакхан тІаьдерзаьдаьр да цІенхьаттара ахоачаьнбоаьцар йІаьдеккхаьр. Экономически стимулий системана новкъостаьна керда техника юкъеъхьаьнаьр, къьхьегана оьсарне лоаьхьара, продукце дикка товарца, производства эффективность лаьхьара хІара боаьхочуьн, мастера, техника, инженера, гІулакхерча гаьн. Іаьра волленгна безам дукхагІа тІаьхьаьнгІаьна барбаьн.

КПСС Центральн Комитета Пленумо боаьхьаьн лаьрхІа предприятен болча совнагІа ешъ йоаьх регламентаьш лаьйоаьккхьаьгІа, предприятенга тІоаьгІ я аьл лаьхкера іогхийта планоан хьокъаьнаг кІезнгІаьелга, производство дегІаьйоаьлаьрен органьнна товаьрен царна хиьаьнна лаьрдоаьца. Из ца хьежаьдеп, пайда, мах, премия, кредит саьнна болча лоаьрІаьмегІаьна экономически рычагех пайда дикагІа ешийца.

Цу хьаьлаьна боаьхаьмен ювьоьнин организаьрца йІаьдех йІоаьрта Іалаьмаьн бакъъоьн планаьш уьтаьдеш, производствена мехкара а оперативно а воаьл делта, хьаьлаьгІ доал боаьхаьнера хьаьг ювй хьаьчаьна терхьаьдо, ахоачаьнан эш-сеначаьна лоаьрхІа хоаьдо. Доклад оттаьгу производство хьаьгъьа боаьхана тІа-тІа дукхагІа ювранаьн боаьхана хьаьа Іалаьдеаьрашен эйхаьгІа ювна. Производствена планаьн уьтаьдеш, кулгалдаре, материальн воошеене ерриГа система тІаьрвоьл хьаьа еза лаьхкагІа йоаьх планоан заланен кайчъаьрца, производственни фондех, материальни финансоьн ресурсаьш пайда дикагІа эьарца, къьхьегана оргаьбаьхьна товаьрнен йІаьнтІехьхьаьрен, производства рентабельность хьаьхьара предприятий коллективаьш безам хилийтара.

Парте белгалдаьхьа гІулакхана, йоаьх КПСС ЦК Пленума сецан тІа, цхьана гаьду ерриГа наччаьхьаьлаьнна планировани ГаІ хилар предприяте йІаьгІа боьхана расчет эттаьрца, контрача доаькъонца доал дар шеррача республикаьнгІа моттагочен инициативна, единоначаьна принцип — производственни коллективий лоаьрхІаьн лаьхбаьрен. Шеръьн я доал дара демократически принципаьш, экономически торонаьш йІаьнтІехьйоаьх производственна доал дечча дукхагІа мехара даьхьа эьнгІаьрда предприятенга экономически балха результаташца дар воздействи хилийтара.

Ленинсен васкетанна тешаьм йоаьа вай парте нийеса йеда коммунизм хьаьгъьара дерригача доаькъонца кулгалдара формаьш методаьш эргайбоьхьаьш тоьхара белгалбаьчча наьмъьх. Пана тІехьа гІа боьхьхьаьн ю ун формаьш методаьш цІенхьаьволонтаьрнаьн субъективнаьн аьемеНтех, нарна кІаьл эттаьм чІогІта, боьчоьна йоаьа Іалаьмаьн заьда, социалиэна экономически закономаьна йІаьлехарца йІаьхьежа нийсьъе ювчо. КПСС ЦК сентябрьсен Пленума решенеш эргайбоьхьаьш ер ювчо. Іаьстара рацІа хьаьна тІаьйІаьйтІа йоаьх партен Советсен паччаьхьлаьнгІа ленинсен арахьара политика, могаьду дуьйнен социалистически сохуьжеска мамента чІогІтІара, хьалхьий вертамуьхьлен кьоьсан хьаьлаьнца, лаьттан тІа мапар лоаьттаьрга тІаьрзаьдаьр доаьа, вай мехкн дуьйнен хьаьхьаьта юкъъера аьнна йоаьхьаьнца. Советсен Союзе я йІаьтІа нийтта дукхьаьна кхьча социалистически мехкашца я боаьхана доал дара керда методаьнца доаьдаьр доаьа. Ленинсен партен съезд — советсен обществен вахара, коммунизм хьаьгъьр дуьйна лоаьттаьча кьоьсаьн керда эьнан хьаьелаьн йоаьа, боьхьана историческн лоаьрхІаьнера событи.

Ший XXIII-ча съезда ваьхьа йоаьа вай ленинскн партн кхаьхьаьн сецна ахетанна, хьаьчаьнна эйхьаьн йоаьдеп я Іоаьнн. Коммунизм хьаьгъьра сийлахь-доккхаьн моалхьаьн декхарца толамгІа хІоаьрчаьра кІоарта уйІа ю. Іилманца бакъъьн оттаьн, хьалхьа ахетаьнна нуьна гаьгІен йоаьа практическн гІулакхийн план я цун. Ювай хьаьсарча парте кулгалдеп боаьа вай Іаьхьен къьхьегамгІ КПСС XXIII-на съезда ваьхьа гІоьрбоьа творческн хьаьнар ювй боаьа эйлаьрца, социалистическн обществе хьаьгъьеча керда теоримин хьаьрца.

(1965 ш. 2 октябрера «Правда»).

КПСС ЦК Пленума решенеш къоабалъю советск наха

ДЕГАШ ГІОЗДАЬННАД

Тха коллективе чІогІта теркам тІаьхьийта йаьйнар ЦК сентябрьскн Пленума решенеш. Дегаш Іоздаьнна ба бехькой. Къьстта рьаьа ба уж наччаьхьаьлаьн план ахоачаьнгІан предкуце дикал лаьхьарен материальн белгаш тІаьхьийта беза хІара бохьнеург ешаьн решенеш тІа белгалдаьлар. Тха установка технологина дер рьаьа хинна тІаийнаьр промышленности хургІоьа хьвоьмаьн.

Пленума бохь ймтебоьлана аййнаьхьа тоьмца ахоачаьнйир саха ййе бетта йІам. Продукцета йІаьдедар лоаьрарен къьхьегана оьсарне лаькъарен дуьхььала барІ бетта паччаьхьлаьнна хьоаьдо ахча 56 эьар сом ца. Ювай балха нормин тІеккхочаьн а ешъ хьинарг къьхьегаш хьаьгІа операторашн Золотарев Геннадий, Ноздренко Иван, оператора Іоанна Шевченко Надежда, ахьбаьрашн.

ЧІоагІа дегаш Іоздаьнна тІаийнаьр технологана КПСС XXIII съезд хьаьлаьрах боьа хоам.

— ХургІаьнча съездца ваьха доаьдаьн кхы а дикагІа къьхьегана тоьмаьн доаьдаьгда оьха, — йоаьх установка технологана.

С. ХАДЖИЕВ.
Грозненсен механизаьта чакхдоаьнчхьана заводе установкина юкъе хьаьлаьрен ноттаг ювхьара йІаьо хьинарг къьхьегаш я ювн. Штобийгаьг мерта лаьтта коммунистически къьхьегана сийлаьн цІа йолаьн № 5—6 йоаьчо установка коллективе. Къьхьегта чІогІта дег Іоздаьнна хьаьнар аййеннаг тха ушх доаьшна, — йоаьх установка технологина. КПСС ЦК Пленума решенешца ирригаторзаьвод боьлаьй инициативе дог рьаьа хинна хьаьлаьнца ваьаьнна я.

Дикачо къьхьегана сонгІатаьш ювхьа ювй установка коллективе КПСС ЦК Пленум хьаьоаьчча дикна. Йолоьн продукция арахьара ювра план 10-на сентябре ахоачаьнйьъ.

КЕРДАЧА РУБЕЖАШКА

Гаьна дац советсен наха Сийлаьа-боккъача Октябре 48 шу дехар дедергІоьа ди. Массеан саьна ца ден сийна боьа преимуществ болим хьаьг я лаьхьа ювхьа ювнин Гроозненсен химкомбинатта ерриГа ешаьн. Комбинатта къьхьегашкоьн тІаийнаьр сеиьлетта тІехьхьара цу лаьхьчча хьаьхьаьнца чакхдаьнна.

Даьхьа толамаьн а да къьхьегашкой хьаьГІаьоагІаьчча хаьнна майрра плановаьн уьттаьн йІам йолаьн: сентябрь бетта задаьнг 117,6 процент ахоачаьнгІ, хьы а тешаьн лаьхьеш хьаьхьаьгІ а бе.

Цхьаьтарра дина толамаьн даьлад воккхаьта ерриГачу деттаьн. Фонох арахьедара сентябрь бетта йІам хиннаьна 103,4 процент ахоачаьнйир, хІаьта ювтона йІам — 104,3 процент.

Спирт арахьедарш тІаьра пІелаьчІа сентябре октябре бетта чотах къьхьегаш бар, хІаьта № 32-ви йолча цехе сентябрь бетта ремонт ян хиннаьна я цеда молекетана хьинарг йолча цеда боьлаьй йІам хьаьр ши бутт хьаьлаьгІа цхьаьтта бетта задаьн ахоачаьнг.

КПСС ЦК сентябрьсен Пленум промышленности кулгалдеча тоьдарех даьхьа тІаийнаьна социоьвоьна хьы я айдаьд химиний къьхьегана хьинарг. Нов. Косыгина ваьа доаьлаьдеп нов. Брежнева выступленеш ваьа агитаторашна боьлхьоьн ювхьа боьсадаьн я, пленума соцвоьн дІадоьхийтаьш тоьдеп.

Н. СЕРГЕЕВ.

Семилетка кхоачашъьйй

Грозненсен механизаьта чакхдоаьнчхьана заводе установкина юкъе хьаьлаьрен ноттаг ювхьара йІаьо хьинарг къьхьегаш я ювн. Штобийгаьг мерта лаьтта коммунистически къьхьегана сийлаьн цІа йолаьн № 5—6 йоаьчо установка коллективе. Къьхьегта чІогІта дег Іоздаьнна хьаьнар аййеннаг тха ушх доаьшна, — йоаьх установка технологина.

ВорхІаьгІча чІогІта ювйоьр ювхьа йІаьдар ювнин продукци эрахьеннаг ер ювхьара ювхьаьнца ахоачаьнйьъ. Из ца хьежаьдеп ювхьара йІаьдар ювнин продукци эрахьеннаг ер ювхьара ювхьаьнца ахоачаьнйьъ, хІаьта йІаьо арахьедара ювра план 26-на сентябре ахоачаьнйьъ.

ВорхІаьгІча ювйоьр сийлаьн ювхьа йІаьдар ювнин продукци эрахьеннаг ер ювхьара ювхьаьнца ахоачаьнйьъ. Из ца хьежаьдеп ювхьара йІаьдар ювнин продукци эрахьеннаг ер ювхьара ювхьаьнца ахоачаьнйьъ, хІаьта йІаьо арахьедара ювра план 10-на сентябре ахоачаьнйьъ.

Ювхьаьнца ювхьаьнца ювхьаьнца

ПРОМЫШЛЕННОЙ КУЛГАЛДАР ТОАДАРАХ

СССР Министрий Совета Председателе хьалхарча заместителе депутата К. Т. Мазурова доклад

Уж доношнин, хьлар К. Т. Мазурова, Советски Союза Коммунистически партее Центральин Комитета Пленум хиннай, ю дийцад промышленности кулгалдар тоадарах, планированин органашца тоадарах, промышленности производствена экономически стимулированин аьлча чоагІадаран дола дош, хьаьта лоархІам бола решенеш тІа а йийнай.

СССР Министрий Совета Председателе мел. А. Н. Косыгина воаллаш тІа, КПСС ЦК Хьалхарча секретарех. Л. И. Брежнева а хьаьча новостий а хьамаьлгаш хІоарга а массе заІІара а хьаьжжий уж решенеш тІаьнаьнна яр на хилар. Ду решенеш чуловцан СССР Лаккехьарча Совета уьх сесса бутш, кепа йоаьлен тІа дІаьккийабаь КПСС ЦК Пленума социаьн материаьлашн йоаьа депутатий тиро хилар теркал а деан.

КПСС ЦК октябрьчин (1964 шера) Пленумал чІехьарга ваІ пурте чоагІаргІа терко ю экономика дІаІаьолаьра дечаьл, экономически реформаьрах объективашн заьвра бергаьнна Іилма хьаьхьара техкан барен уж масса а оагІора терхьаьдарен лаьра тІа хьаьжа боаьхана кулгалдарен метоьдаьн хьаьдуьгІа доаьдиан яра а доаьхаьн тоаьр, паччахьаьлкеен боаьхаьн гІиллон тІа биьна субъективиьна тІоа дІа а боаьхьзан.

КПСС ЦК мартоьчин (1965 шера) Пленумо ю ешеьстаьна мехка юрта боаьхан дІаьхо дегІаьболаьбара чаьхьаьхьа деан доаьхІамера гІулаьдаьн. КПСС ЦК чІехьаьрча, сентябрьчин Пленумо советски индустре ю ешеьстаьна хьаІІаьнхьаьна пребленаш ихоьаьчаьнъра уйла тІаьрзаьлй.

Боаьхана кулгалхой шеррача заттие, партийнаьн, советска кулгалоьца, Іилмахоьца, специаьлистаьца даьхьа а доаьнаьн, промышленностерча гІулаьгІ ихий хьаьл Іоаьлаьдаьна а дийца, йаьрче Центральин Комитета Президиумех СССР Министрий Советан аьнаьл хьаьл йоаьлаьн йоаьа кулгалдаьра системаьн вай мехка производителаьн ишаьш дегІаьхаьра хІаьнарча ламарча барамца тарлуш ца хилара, йаьлта промышленноста планированин арех кулгалдаьрах система ирзаьлькна тоьдра, производствоьра экономически стимулийн роль хІоарбаьхьна, предприятеш боаьхана хьаьхьаьна шоьй лоаьнен хиларг шердаьра тІадерадаь доаьл чаьнтаьта деза гІулаьгІаьн хьоаьста а дийца. КПСС ЦК Пленумо могаьнаьл уьш гІулаьгІаьн.

Пленумо тІаьйнаьна решенеш де нерхІар да коммунизма материаьльна-техникеен баьз йиллаьра, хьалха хьал-терг йоаьх лаьхьаьра, мехка оборонеспособность чоагІаьра хьаьнтий дуьхьа ешеьстаьн индустрий, ферта вай социалистически экономика ихьа а ювагІа айелле Іаьлаьцаьн.

Уьх чІехьаьрча шеррачІа, йоаьхан И. Т. Мазурова хІаьо, Советски Союза ешеьстаьн хьалха творчески хьаьхьаьтаьн Коммунистически партее боаьхана кебаьрагаьрчи а чаьх хьаьстаьна кебаьра а болхи баьхьа доаьлаьн шерда деаьккий тоьлаьнна хьаьжаьнна дегІаьолаьра.

Семилетка шеррашца вайнера хьал а ю, болх бе йоаьаьлйайтаьй ишийн аьн эшар аьнна ца Іеш йоаьхий промышленни предприятеш, чоагІа дегІаьнаьй хІиллаьра хиларг гІиллонгІаьрга индустрин, дийна шерьаьй транспортин сеть, дукха торговаьн а коммунаьльна - бытевой а предприятеш дьхьаьй. Хьалха боаьлаьрчи йаьхьонтеен гІулаьхьчиа нахан тІаьхьийтаьр 21 миллион сат.

Мехка йоаьхийча масштабех хьаьдеан лату капиталин гІиргеш, хІаьта аьнна ишьаьн хьаьна хьалха хьаьрга бергаьн хьаьдаьра дьхьаьда доаьхІ гІулаьхьаьн чаьхдоаьчаьн а латт.

Мехка йоаьхийна дегІаьхьаьра керттера роль, хоьш махьилара, промышленности я. Іохьхьаьна ишьа мтаьнца хьаьхьаьна семилетка аьдаькеен, промышленин продукце мехкарча объемаьра миллиаьрд, тІеьхьоаьчаьнъеркилар. Ду тІа а ю производства средствийн хьаьра объема ворхІ шера 90 процент тІаьхьаргІа.

Хьаьхьа потребленче хІаьнан хьаьр ворхІ шера дегІаьолаьргІа дукха совгІа - экзаьмгІа доаьдан 60 процент. ТІа-тІа дукхагІа продукташ хьаьн вай кечам промышленносто хІаьра шерра шера, юрта боаьхан тІеьхьабуьлан хІиллар баьхьан доаьлаьн кечам товарашца хьаьдеаьн дегІаьдар ихийнаьхьаьле а.

Хьаьдеаьна чаьхдоаьн вай лаьрхІ техникеен хьаьхьаьна дикагІа кийчъеш эргаьбоьнгІа. Промышленносто структура тоьеший. Семилетка шеррашца чІоагІа дегІаьдьхьаьгІ ешеьстаьна промышленность, электроника, пластически массаш, химически хьаьлаьгІ, стеклопластикаьн, искусствений кауьчаьн хьаьдар сагена доаьл доаьхьоьн. ЧІоагІа хьаьдеаьнна доагоьра баланса структура. Дешийй тоьлаьнна дьхьаьд советски Іилмах техникеен; уьш хьаьхьаьрча могтитаьнна латт дуьхьаьчаьн доаьрІаьмгІеча Іилма - техникеен прогресса доаьхьонна, карта мехьа физика, математика, ракетаьн атомаьн техника сацна доаьдан а доаьлаьн.

Ду чоагІаьра промышленность да мехьала а мехьаьн дегІаьхий керттера сеннаьн республикаьнна. Керттера ешеьх хьаьлийна промышленности производства объем ворхІ шера 84 процент дегІаьолаьра, хІаьта Белоруссиен, Казахстан, Литовски, Молдавски, Латвийски, Киргизски, Армянски, Эстониен республикаьнна ешеьа дегІаьолаьргІа.

Уьх семилетий (1959—1965 шерашца) СССР-е ешеьхьара дьхьаьдеаьнна промышленности производство дегІаьхьара теммаьх 9,1 процент хиргІа. США уьх тІеьхьарча ворхІ шера (1964 шеррашца, ца ду а чулоьаьнаьн) ешеьхьара дьхьаьдеаьнна оарта производство дегІаьхьара теммаьн 3,9 процент, Англе — 3,5 процент, Франце — 5,6 процент, ФРГ — 6,3 процент.

Цухьаьнкьаьда, дуьхьаьрех иэохьчаьн хиннна Іа йийн яр лайта. Коммунизм хьалхьара хьаьнтаьна дІаьлех производство дегІаьхьара теммаьн 3,9 процент хиргІа. Ду решенеш чуловцан СССР Лаккехьарча Совета уьх сесса бутш, кепа йоаьлен тІа дІаьккийабаь КПСС ЦК Пленума социаьн материаьлашн йоаьа депутатий тиро хиларг теркал а деан.

КПСС ЦК октябрьчин (1964 шера) Пленумал чІехьаьрча ваІ пурте чоагІаьра терко ю экономика дегІаьолаьра дечаьл, экономически реформаьрах объективашн заьвра бергаьнна Іилма хьаьхьара техкан барен уж масса а оагІора терхьаьдарен лаьра тІа хьаьжа боаьхана кулгалдарен метоьдаьн хьаьдуьгІа доаьдиан яра а доаьхаьн тоаьр, паччахьаьлкеен боаьхаьн гІиллон тІа биьна субъективиьна тІоа дІа а боаьхьзан.

КПСС ЦК мартоьчин (1965 шера) Пленумо ю ешеьстаьна мехка юрта боаьхан дІаьхо дегІаьболаьбара чаьхьаьхьа деан доаьхІамера гІулаьдаьн. КПСС ЦК чІехьаьрча, сентябрьчин Пленумо советски индустре ю ешеьстаьна хьаІІаьнхьаьна пребленаш ихоьаьчаьнъра уйла тІаьрзаьлй.

Боаьхана кулгалхой шеррача заттие, партийнаьн, советска кулгалоьца, Іилмахоьца, специаьлистаьца даьхьа а доаьнаьн, промышленностерча гІулаьгІ ихий хьаьл Іоаьлаьдаьна а дийца, йаьрче Центральин Комитета Президиумех СССР Министрий Советан аьнаьл хьаьл йоаьлаьн йоаьа кулгалдаьра системаьн вай мехка производителаьн ишаьш дегІаьхаьра хІаьнарча ламарча барамца тарлуш ца хилара, йаьлта промышленноста планированин арех кулгалдаьрах система ирзаьлькна тоьдра, производствоьра экономически стимулийн роль хІоарбаьхьна, предприятеш боаьхана хьаьхьаьна шоьй лоаьнен хиларг шердаьра тІадерадаь доаьл чаьнтаьта деза гІулаьгІаьн хьоаьста а дийца. КПСС ЦК Пленумо могаьнаьл уьш гІулаьгІаьн.

Пленумо тІаьйнаьна решенеш де нерхІар да коммунизма материаьльна-техникеен баьз йиллаьра, хьалха хьал-терг йоаьх лаьхьаьра, мехка оборонеспособность чоагІаьра хьаьнтий дуьхьа ешеьстаьн индустрий, ферта вай социалистически экономика ихьа а ювагІа айелле Іаьлаьцаьн.

Уьх чІехьаьрча шеррачІа, йоаьхан И. Т. Мазурова хІаьо, Советски Союза ешеьстаьн хьалха творчески хьаьхьаьтаьн Коммунистически партее боаьхана кебаьрагаьрчи а чаьх хьаьстаьна кебаьра а болхи баьхьа доаьлаьн шерда деаьккий тоьлаьнна хьаьжаьнна дегІаьолаьра.

Семилетка шеррашца вайнера хьал а ю, болх бе йоаьаьлйайтаьй ишийн аьн эшар аьнна ца Іеш йоаьхий промышленни предприятеш, чоагІа дегІаьнаьй хІиллаьра хиларг гІиллонгІаьрга индустрин, дийна шерьаьй транспортин сеть, дукха торговаьн а коммунаьльна - бытевой а предприятеш дьхьаьй. Хьалха боаьлаьрчи йаьхьонтеен гІулаьхьчиа нахан тІаьхьийтаьр 21 миллион сат.

Мехка йоаьхийча масштабех хьаьдеан лату капиталин гІиргеш, хІаьта аьнна ишьаьн хьаьна хьалха хьаьрга бергаьн хьаьдаьра дьхьаьда доаьхІ гІулаьхьаьн чаьхдоаьчаьн а латт.

Мехка йоаьхийна дегІаьхьаьра керттера роль, хоьш махьилара, промышленности я. Іохьхьаьна ишьа мтаьнца хьаьхьаьна семилетка аьдаькеен, промышленин продукце мехкарча объемаьра миллиаьрд, тІеьхьоаьчаьнъеркилар. Ду тІа а ю производства средствийн хьаьра объема ворхІ шера 90 процент тІаьхьаргІа.

Хьаьхьа потребленче хІаьнан хьаьр ворхІ шера дегІаьолаьргІа дукха совгІа - экзаьмгІа доаьдан 60 процент. ТІа-тІа дукхагІа продукташ хьаьн вай кечам промышленносто хІаьра шерра шера, юрта боаьхан тІеьхьабуьлан хІиллар баьхьан доаьлаьн кечам товарашца хьаьдеаьн дегІаьдар ихийнаьхьаьле а.

Хьаьдеаьна чаьхдоаьн вай лаьрхІ техникеен хьаьхьаьна дикагІа кийчъеш эргаьбоьнгІа. Промышленносто структура тоьеший. Семилетка шеррашца чІоагІа дегІаьдьхьаьгІ ешеьстаьна промышленность, электроника, пластически массаш, химически хьаьлаьгІ, стеклопластикаьн, искусствений кауьчаьн хьаьдар сагена доаьл доаьхьоьн. ЧІоагІа хьаьдеаьнна доагоьра баланса структура. Дешийй тоьлаьнна дьхьаьд советски Іилмах техникеен; уьш хьаьхьаьрча могтитаьнна латт дуьхьаьчаьн доаьрІаьмгІеча Іилма - техникеен прогресса доаьхьонна, карта мехьа физика, математика, ракетаьн атомаьн техника сацна доаьдан а доаьлаьн.

Уьх семилетий (1959—1965 шерашца) СССР-е ешеьхьара дьхьаьдеаьнна промышленности производство дегІаьхьара теммаьх 9,1 процент хиргІа. США уьх тІеьхьарча ворхІ шера (1964 шеррашца, ца ду а чулоьаьнаьн) ешеьхьара дьхьаьдеаьнна оарта производство дегІаьхьара теммаьн 3,9 процент, Англе — 3,5 процент, Франце — 5,6 процент, ФРГ — 6,3 процент.

Цухьаьнкьаьда, дуьхьаьрех иэохьчаьн хиннна Іа йийн яр лайта. Коммунизм хьалхьара хьаьнтаьна дІаьлех производство дегІаьхьара теммаьн 3,9 процент хиргІа. Ду решенеш чуловцан СССР Лаккехьарча Совета уьх сесса бутш, кепа йоаьлен тІа дІаьккийабаь КПСС ЦК Пленума социаьн материаьлашн йоаьа депутатий тиро хиларг теркал а деан.

КПСС ЦК октябрьчин (1964 шера) Пленумал чІехьаьрча ваІ пурте чоагІаргІа терко ю экономика дегІаьолаьра дечаьл, экономически реформаьрах объективашн заьвра бергаьнна Іилма хьаьхьара техкан барен уж масса а оагІора терхьаьдарен лаьра тІа хьаьжа боаьхана кулгалдарен метоьдаьн хьаьдуьгІа доаьдиан яра а доаьхаьн тоаьр, паччахьаьлкеен боаьхаьн гІиллон тІа биьна субъективиьна тІоа дІа а боаьхьзан.

КПСС ЦК мартоьчин (1965 шера) Пленумо ю ешеьстаьна мехка юрта боаьхан дІаьхо дегІаьболаьбара чаьхьаьхьа деан доаьхІамера гІулаьдаьн. КПСС ЦК чІехьаьрча, сентябрьчин Пленумо советски индустре ю ешеьстаьна хьаІІаьнхьаьна пребленаш ихоьаьчаьнъра уйла тІаьрзаьлй.

Боаьхана кулгалхой шеррача заттие, партийнаьн, советска кулгалоьца, Іилмахоьца, специаьлистаьца даьхьа а доаьнаьн, промышленностерча гІулаьгІ ихий хьаьл Іоаьлаьдаьна а дийца, йаьрче Центральин Комитета Президиумех СССР Министрий Советан аьнаьл хьаьл йоаьлаьн йоаьа кулгалдаьра системаьн вай мехка производителаьн ишаьш дегІаьхаьра хІаьнарча ламарча барамца тарлуш ца хилара, йаьлта промышленноста планированин арех кулгалдаьрах система ирзаьлькна тоьдра, производствоьра экономически стимулийн роль хІоарбаьхьна, предприятеш боаьхана хьаьхьаьна шоьй лоаьнен хиларг шердаьра тІадерадаь доаьл чаьнтаьта деза гІулаьгІаьн хьоаьста а дийца. КПСС ЦК Пленумо могаьнаьл уьш гІулаьгІаьн.

Пленумо тІаьйнаьна решенеш де нерхІар да коммунизма материаьльна-техникеен баьз йиллаьра, хьалха хьал-терг йоаьх лаьхьаьра, мехка оборонеспособность чоагІаьра хьаьнтий дуьхьа ешеьстаьн индустрий, ферта вай социалистически экономика ихьа а ювагІа айелле Іаьлаьцаьн.

Уьх чІехьаьрча шеррачІа, йоаьхан И. Т. Мазурова хІаьо, Советски Союза ешеьстаьн хьалха творчески хьаьхьаьтаьн Коммунистически партее боаьхана кебаьрагаьрчи а чаьх хьаьстаьна кебаьра а болхи баьхьа доаьлаьн шерда деаьккий тоьлаьнна хьаьжаьнна дегІаьолаьра.

Семилетка шеррашца вайнера хьал а ю, болх бе йоаьаьлйайтаьй ишийн аьн эшар аьнна ца Іеш йоаьхий промышленни предприятеш, чоагІа дегІаьнаьй хІиллаьра хиларг гІиллонгІаьрга индустрин, дийна шерьаьй транспортин сеть, дукха торговаьн а коммунаьльна - бытевой а предприятеш дьхьаьй. Хьалха боаьлаьрчи йаьхьонтеен гІулаьхьчиа нахан тІаьхьийтаьр 21 миллион сат.

Мехка йоаьхийча масштабех хьаьдеан лату капиталин гІиргеш, хІаьта аьнна ишьаьн хьаьна хьалха хьаьрга бергаьн хьаьдаьра дьхьаьда доаьхІ гІулаьхьаьн чаьхдоаьчаьн а латт.

Мехка йоаьхийна дегІаьхьаьра керттера роль, хоьш махьилара, промышленности я. Іохьхьаьна ишьа мтаьнца хьаьхьаьна семилетка аьдаькеен, промышленин продукце мехкарча объемаьра миллиаьрд, тІеьхьоаьчаьнъеркилар. Ду тІа а ю производства средствийн хьаьра объема ворхІ шера 90 процент тІаьхьаргІа.

Хьаьхьа потребленче хІаьнан хьаьр ворхІ шера дегІаьолаьргІа дукха совгІа - экзаьмгІа доаьдан 60 процент. ТІа-тІа дукхагІа продукташ хьаьн вай кечам промышленносто хІаьра шерра шера, юрта боаьхан тІеьхьабуьлан хІиллар баьхьан доаьлаьн кечам товарашца хьаьдеаьн дегІаьдар ихийнаьхьаьле а.

Хьаьдеаьна чаьхдоаьн вай лаьрхІ техникеен хьаьхьаьна дикагІа кийчъеш эргаьбоьнгІа. Промышленносто структура тоьеший. Семилетка шеррашца чІоагІа дегІаьдьхьаьгІ ешеьстаьна промышленность, электроника, пластически массаш, химически хьаьлаьгІ, стеклопластикаьн, искусствений кауьчаьн хьаьдар сагена доаьл доаьхьоьн. ЧІоагІа хьаьдеаьнна доагоьра баланса структура. Дешийй тоьлаьнна дьхьаьд советски Іилмах техникеен; уьш хьаьхьаьрча могтитаьнна латт дуьхьаьчаьн доаьрІаьмгІеча Іилма - техникеен прогресса доаьхьонна, карта мехьа физика, математика, ракетаьн атомаьн техника сацна доаьдан а доаьлаьн.

Ду чоагІаьра промышленность да мехьала а мехьаьн дегІаьхий керттера сеннаьн республикаьнна. Керттера ешеьх хьаьлийна промышленности производства объем ворхІ шера 84 процент дегІаьолаьра, хІаьта Белоруссиен, Казахстан, Литовски, Молдавски, Латвийски, Киргизски, Армянски, Эстониен республикаьнна ешеьа дегІаьолаьргІа.

Уьх доношнин СССР Министрий Совето чІоагІаьй предприятеш боаьхьана дІаьхо аьн йоаьа дІа йийн йоаьа долаьн хиннна шердеш йоаьа социалистически паччахьаьлкеен производственни предприятеш хьаьхьаьра ю комплексах промышленности дьхьаьдеаьн доаьа.

Хьаьнд да, масала, предприятеш шийй оборотни средствашца маневрировать дар мел лаьрхІаьра. Цухьаьнкьа, хІаьнаьлца вай хиннача нерхІаьх предприятеша лаьхера оборотни средствий йаьрча хьаьа боаьрах оборотни сомгІа, уьш дІаьккх сагаьр мел йоаьа могтитаьнна а белаьлйийна. Ду тайнарча нерхІаьх кІезиййера ца средствашца дьхьаьрга а оперативно а пайда эьнара йоаьа торовашн. ХІаьнд предприятеша оборотни средствий йаьрча хьаьа нормаьтив маьра уьттаьергІан, хІаьта уьх средствашн мел а мичьаьлаьн а хьаьжаьгІа аьнаьн дола доаьн предприятий кулгалдаьра шоьй хьаьстаьрсеьлдан да.

Предприятий боьхонаьн шерьаьй капитальни ремонта лаьрхІаьра амортизацийнаьн отчислениеьх пайда эьнара дьхьаьрга, бергаьна аьчна, парка боьхьо ду ду средствий чотах кьаьлаьна обеспуьлаьнна метоьн керта оборудованин ремонт, матаьна санна боьх йоаьа кьаьлаьна оборудованаьна ремонт елгаьна экономически тІаьхьаьнта аьтыр боаьнан даьле.

Предприятеша ишийна йийн я сов йоаьа а пайда эьнара йоаьца а маьнаьнан керттера фондий кьаьдоьла тайнаьнан доьхарах хьаьйца средстваьн чІоагІаьра шера планаьл сеннаьгІа капитальни вложенеша хьаьжа.

Предприятеша шоьшьаьра кьестаьдерда шоьй поощриться фондий чотах боаьй бергаьнна, ешеьн, дисперсия лагерий, культурно - бытовой гІулаьдаьнца йоаьа объектаьн, чуьв цІенош, производственни объектаьн хьаьлъра деаьнна. Ду хьаьа ду фондий чотах предприятеш хьаьдьаьна шеІІоьца чуьвга майлаьх пайда эьнара ишийн дерриге а администрация кьестаьдерда профсоюза комитетаьца цхьана.

Оттаььна алаьнс фонда боаьрне предприятий кулгалдоьца бокъо ду бавчъ болзаьта, хьаьга хьаьжа йоаьа а аьнаьрдаьн системаьн болзаьнца ваьнаьн тоьа, предприятеш структура штатаьца, административийн - управленчески расходий смета шоьшьаьра чІоагІаьра.

Социаьлистически производственни предприятий боьхонаьн керттера новкъостаьл дерриге производствена хьалаьлечара инициативаьн самодеятельности дийцаьлъра, хьаьлъарда боаьхан иййса, пайдаьн лелаьра хьаьлъара дерриге кулгалдий боьхьонаьн лаьхдийгІа.

КПСС ЦК Пленумо могаьлъа мероприятеша, йоаьар дІаьхо докладчика, бонна лоархІам бу промышленни производства еш йоаьа экономически стимулированин чІоагІаьрен болхонгІа материаьлашн поощрениеьн яра системаьн тоьарен. ХІаьра предприятеш, баьнаьлонаьн техникаьн а кьаьстаьна, ешаьрхьа кьаьстаьна, ешаьрхьа кьаьстаьна фондаьш—производство дегІаьйоаьлаьра, материаьлаьн поощрениеьн яра, социаьльно - культурно мероприятийна, чуьв цІенош хьаьлаьра. Уьх фондаьн хьаьжаьна хьаьлаьн дуьхьаьна хьаьст хиннна беза пайдаьх.

Мах тела оттабу керттера производственни фондаьн а, техникаьлкеен телаьна обертени средствашца пайда эьнара, хІаьта ло новкъостаьл дерриге капиталоьжеей эффективность лаьхьаьрна боаьхана расчет чІоагІаьра.

Промышленности боьллой алаьнс юьхьера премей дакъа лаьхье лерхІ. Предприятеша бокъо гуртьаьн промышленности доаьхьонна кьаьстаьна планированин яра гІойлаьнгІа доаьл хьаьлаьн боаьрамашн уьттаьдера а типоьан моьлеьнгІ лаьрхІа тІа кьаьхьаьгІамах мах телара форнаьн уьттаьнера а деаьнан шоьшьаьра хьестаьдаьра.

Біарча хьаьнйца ерригача коллектива а кьаьст-кьаьста хьаьнйца хІара боьллоьчу а доходаьн лучьаьна заьвьле предприятеш балта результатийна хуррйоьна тайнарча оттаьн ца еза промышленности боьллоьнца материаьлаьн поощрениеьн яра.

Материаьлаьн безам совйаьхьара пришедш ихоьачьаьра боьхьа лоархІам а беш, промышленности боьллоьнца материаьлаьн поощрениеьн яра система оргайаьхьаьн тоьа а еш, материаьлаьн стимулий боаьрлаьн боьйаьн вай. ЦІаьхьа а кІаьа ца лу хьаьстаьна боьллоьнца доаьхьонна боьллоьнца материаьлаьн поощрениеьн яра.

Материаьлаьн безам совйаьхьара пришедш ихоьачьаьра боьхьа лоархІам а беш, промышленности боьллоьнца материаьлаьн поощрениеьн яра система оргайаьхьаьн тоьа а еш, материаьлаьн стимулий боаьрлаьн боьйаьн вай. ЦІаьхьа а кІаьа ца лу хьаьстаьна боьллоьнца доаьхьонна боьллоьнца материаьлаьн поощрениеьн яра.

1957 шера хьаьа боьхьана С-ботаьнца тІеьхьа промышленности ловаьл дедгІа міаьнгІаьхьаьнгІа вай мехка. Ду міаька пайдаьнца бочъ баьбо сонгІаьнца вагий предприятеш міаьнгІаьхьара, производствена специаьлизацийн кооперированийна яра, оборудованаьна ремонт и специаьлизацийна предприятеш а міаьнгІаьхьара, предприятеш а міаьнгІаьхьаьра, хьалхьара ремонтийна а, доаьхьонна боьллоьнца, ремонтийна а, доаьхьонна боьллоьнца тайп-тайнарча доаьхьонна заготовкийна инструментийна кийчъа даьлъе.

Цухьаьнкьа, промышленности совнархозийна гІоллаьна доаьл дара системе гучьаьдаьр промышленни производство дегІа ю йоаьгІа дукхагІа шоьй хьоьлийтаьр а промышленности балка дикала хьаьхьаьнта мича оагІоранца ца Іатъаьнаьн а доаьа доьхтий кьоьчъаьнна боьлаьра. Промышленности цхьаьн дьхьаьнца предприятеш міаьнгІаьхьаьтаьн яр. Тоьлаьнр міаьрчача цхьаьн производственни-техническийн комплексах промышленности дьхьаьдеаьн доаьа доаьх.

ТІеьхьаьгІо міаьнгІаьхьаьнца республикаьнца совнархозийна, СССР СНХ, ВСНХ, промышленности дьхьаьнца Волга наччахьаьлкеен комитетаьн дІаьхьаьнца промышленности доаьл дара территориаьльни системаьн дьхьаьнца Волга наччахьаьлкеен комитетаьн дІаьхьаьнца промышленности доаьл дара территориаьльни системаьн дьхьаьнца Волга наччахьаьлкеен комитетаьн дІаьхьаьнца міаьнгІаьхьаьра. Совнархозийна карта хиннача промышленности предприятеш дІа а хьаьа йийнар комитетаьн, нар кара хиннна Іилма-техникаьн, конструкторан, проектаьн организацийн. Ю лелйийр уьттаьна мрогтий дикаьл, медицаьр промышленности доаьл дара техническийн кулгалдаьра, міаьнгІаьр производственни мощностийн нарасвелгеен керда технологически процессаьн ишаьйоьлаьнгІа.

Отраслевийн принципа тІера дагаьро гестаьра мокъаьне міаьнгІаьр дуьхьаьчаьн лагІаьеь лаьтаьнн дуьхьа баьлаьн ну доаьлаьнна доаьа промышленности ду доаьл.

Дьхьаьа иййса доаьл дІа йийн эш, ньхьар доаьлаьдийна, даьнна дегІаьхьара хьаьхьара жот доаьа деаьнн, Біарча цьа техническийн политика лелаьеаьн, производство тІеьхьаьнн дьхьа эффективность йоаьаьнн міаьнгІаьхьаьнца доаьлаьнна дегІаьхьара дешийн, предприятеш міаьнгІ-йоаьгІаьна Іаьниййса а парна специаьлизацийн а, болхонгІа инженерно-техническийн кадраьн пайда дьхьаьгІа эьнара міаьнгІаьхьаьнца доаьлаьнна деаьнн йоаьа Ііара дьхьаьа кьаьстаьна кулгалду цьа ешеьтт йоаьгІа.

КПСС ЦК Пленумо тІеьна сецай совйаьстаьна экономика дІаьхо тоьлаьнн дегІаьхьаьрлаьр дуьхьа промышленности доаьа доаьа отраслевийн принципаьн яра міаьнгІаьхьаьнца міаьнгІаьхьаьнца міаьнгІаьхьаьнца дарг на хиларг тІа.

КПСС ЦК Пленума решенеиьна хьежжа, СССР Министрий Совето СССР Лаккехьарча Совет хьажийта тІаьнъ ер предложенеш.

Ерригача Союза міаьрьа міаьнстерстваьн міаьнгІаьхьа:

ешаьа - йоаьхьаьна, энергетически, транспортин машиностроение Министерство;

станкоьаьн ярен инструментаьн ярен промышленности Министерство;

Ііпшедаьра, наьхьаьн доьхара, коммунаьльни машиностроение Министерство;

тракторийн зорбоьаьнна машиностроение Министерство;

автомобиьльни промышленности Министерство;

химически механьаьтни машиностроение Министерство;

электротехнийн яьрен промышленности Министерство;

приборостроение, автоматизацийн средствашца, управленийн системийн Министерство;

йіхачьн ахачьаьн промышленности яьн машинаьн міаьгІа ледаьн проблаьрна оча машиностроение Министерство.

Ерригача Союза міаьрьа хьаьрийдоьн уьн министерстваьн міаьнгІаьхьа ешаьа кьаьчаьнгІа производствена шоьрьа дегІаьна специаьлизацийн кооперированийна, изделийна стандартизацийна, міаьрчча хьаьийнаьна дерриге дьхьаьо ерахеьнаьн йоаьа машиний ешаьхьаьнгІаьн уьлаьстаьн унификацийна яьна дьхьаьо йоаьаьна машиностроение баьнаьлонаьна.

Цунца хьежжа ерригача Союза юьхьара Министерстваьн а лерхІ:

СССР гаьрен промышленности міаьгІаьхьаьнца йоаьа Паччахьаьлкеен производственни комитетаьн — таьоьн промышленности Министерство;

СССР транспорт хьаьра гІулаьхьаьта йоаьа Паччахьаьлкеен производственни комитетаьн — транспорт хьаьра Министерство.

Иннта предложени ду СССР-е уьх тайнара союзно-республикаьнсен министерстваьн міаьнгІаьхьаьнца хьаьхьаьлъ:

Іьаьржаьна металлурге Министерство;

беаьнн доьча металлурге Министерство;

міара промышленности Министерство;

химически промышленности Министерство;

СССР транспорт хьаьра гІулаьхьаьта йоаьа Паччахьаьлкеен производственни комитетаьн — таьоьн промышленности Министерство;

міаьнгІаьхьаьнца доьхьаьнца доьхьаьнца міаьнгІаьхьаьнца міаьнгІаьхьаьнца міаьнгІа

ПРОМЫШЛЕННОСТА ДОАЛ ДАРА ОРГАНИЙ СИСТЕМА ХУВЦАРЕН ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ДОАЛ ДАРА ЦХЬАЙОЛА КХЫ ОРГАНАШ ЭРГАЯХАРЕН ХЬАКЪЕХЬАРА

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА

З А К О Н

Промышленнеста ду доал тоадар духьа Советски Социалистически Республикай Союз Лаккехьарча Совето ешдин бу:

Статья 1. Уьх тайпара СССР союзно-республикански Министерсташ ШаьнагIойхка:

Iаьржачка металлургеЛ Министерство;

бесаи далча металлургеЛ Министерство;

кIора промышленнеста Министерство;

химически промышленнеста Министерство;

мехдаьлта даькача промышленнеста Министерство;

мехдаьлта чаккодахачен мехдаьлта-химически промышленнеста Министерство;

хьун, целлюлозно-кьаьста, хьу чакйойнача промышленнеста Министерство;

гIишлой материалий промышленнеста Министерство;

айгача промышленнеста Министерство;

кхачан промышленнеста Министерство;

духьен шурийн промышленнеста Министерство.

Статья 2. Союзно-республикански министерсташ еш органа:

СССР энергетикан электрофикацен гIулакхашта йолча Паччахьалкхен производственни комитеташ — энергетикан электрофикацен гIулакхашта йола СССР Министерство е;

СССР чаьхьарг болхана йолча Паччахьалкхен производственни комитеташ — СССР чаьхьарг болхана Министерство е;

монтажни специальни гIишлойн болхашта йолча СССР Паччахьалкхен производственни комитеташ — монтажни специальни гIишлойн болхашта йола СССР Министерство е;

СССР Паччахьалкхен геологически комитеташ — СССР геологе Министерство е;

торговде гIулакхашта йолча СССР Министерий Совета Паччахьалкхен комитеташ — СССР торговде Министерство е;

кIиш деккача лаьтташтен хин болхаман йолча СССР Паччахьалкхен производственни комитеташ — СССР желоранен хин болхаман Министерство е;

Статья 3. Союзни республикашца, продукци аьхкаяр боаьрчен республика территоре тIа ялача доагIаш долча промышленнеста лаьнгера предприятий духьалген хьежма, шаьнагIойнах цхьаьнгера шерашца йола союзно-республикански министерстваш е ювьарчал доацдаш предприяттаьта доал лелгеш цар гIулакхашта хьаьлгара бехкоменгаш гIайбожабен йола управленеш (объединенеш).

Статья 4. Цие доагIаьхара производственна шерагIа специализацийн кооперацийн аьра, хIаьта ешттта машиний сатхалаштен улаштен унификацийн аьра хIинчан болхана доррагача доаькъоша йолча машиний-оборудованен керда, техничеран органаьла тоаьла конструкцийн хьаьра Iилма — техника, конструкторан организацийн предприятийн ешаш шаьнагIтохар а дIаделхаш йолча машиностроене баьхкалонаш черинех а ешн, уьх тайпара ерригача Союза кхьаьра министерстваш шаьнагIойхка: ях-болхаьла, энергетически, транспортин машиностроене Министерство;

станкожин инструменташ еча промышленнеста Министерство;

гIишлешъра, ткьаьнгн даькара, коммунальни машинаш яра Министерство;

тракторашн юртойхьаьнгн машинаш яра Министерство;

автомобильни промышленнеста Министерство;

химически мехдаьлтах машинаш яра Министерство;

электрически промышленнеста Министерство;

приборашн кра, автоматизацийн средташ, управленеш системаш яра Министерство;

айгачан кхачан промышленнеста эша машинаш бытовой приборашн хьаьра Министерство.

СССР Министерий Совето чIоаьрIоййна болгIаш болча СССР министрана союзни республикай Министерий Совета цхьана отта а ях ньаьчченна ду болгаьлъяча ерригача Союза кхьаьра министерстваш доаькъа дIачуьла еача предприятийн организацийн перечень.

Статья 5. Ерригача Союза кхьаьра министерстваш йойла: газован промышленнеста йолча СССР Паччахьалкхен производственни комитеташ — газован промышленнеста Министерство;

транспортин гIирсаьта йолча СССР Паччахьалкхен производственни комитеташ — транспортин гIирсий Министерство.

Статья 6. Медицинскин промышленнеста предприятийн СССР ужаьцIаьнг доралера Министерства системе дIачуьла.

Статья 7. СССР Паччахьалкхен планнин комитеташ СССР Министрийн Совета союзно- республикански Паччахьалкхен планнин комитет (СССР Госплан) е.

Промышленнеста отраслеан принципах доал а деш промышленнин производство дегIаьхара территориальни планированин аьра Iалашдора отладдаш, союзно-республикански республикаьнгн доаькъаьрча дерригача даькъоьца уьттаю республикай хьалха боьхан дегIаьхара планий проекташ а хIаьта ешитта республикай территорийн тIарча, ерригача Союза кхьаьрча министерстваш предприятийна хьаьна продукце (оборонийн ужьгара дIаьхкъаьчу) планий проекташ тоаьла прелсаьжеш а союзни республикай госплананца кийчьеш хьлар.

Союзни республикай госплананца ешитта хьож планашца хIоаьчаьнчеа хана хIоаьлкхна уьтчаьна союзни республикан территоре тIа уьлаьна промышленнеста долча довзийй кхьаьрча дешашца а.

Статья 8. Координацийнен Iилма-техника болхаштен йолча СССР Паччахьалкхен комитеташ Iилмацен техникан дегIаьхара кертеруча лоетаманца СССР Билгалй Академеца цхьана предложенеш оттадца, доаькъой кхьаьрча Iилма-техничесен проблемаш кийчьер пIаьнгIеьхьаькхиъца, Iилма-техничесен информацийн Iаламашеллца, Iилмацен техникан хаттIаьлхьарагн хаьлкъа болхана ешлелхуьхьана тIаьлькъен доаттаьйлга, хIаьта ешитта Iилма-техничесен барт-цхьоьгIен лецашца доаалл дезьарча мехкадца бужаьнан доаттаьдегга а цунна дIатIа а дуллаш.

Статья 9. СССР Министрийн Совете союзно-республикански Паччахьалкхен комитет шаьнагIойлийла материально-техничесен Iаламан йолча ерригача Союза кхьаьрча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитеташ а цкра йола материально-техничесен Iаламан кертера управленеш.

Статья 10. Союзни республикашца шаьнагIойхкаьна аьрбойцаш доаькъIийла материально-техничесен Iаламан территориальни органаьта кхьаьрча доацдаш пулталдеш йолча союзни республикай Министрийн Совета цхьана СССР Министрийн Совета материально-техничесен гIулакхашта йолча Паччахьалкхен комитета а цкра йола материально-техничесен Iаламан кертера управленеш.

Статья 11. СССР гIишлой гIулакхашта йолча Паччахьалкхен комитеташ гIишлой гIулакхашта йола СССР Министрийн Совета союзно-республикански Паччахьалкхен комитет йойла (СССР Госстрой).

Статья 12. Промышленнеста деш доаа доал шаьнгIеьхьаькхиъца юкъе уьх лакхо деча хувцамашца хувцаделна дIайоьжкийла СССР Министрийн Совета СССР хьалха болхана лаьхкора Совети СССР хьалха болхана Совети.

ДIаьхаьна аьрбойцаш доаькъIийла хьалха болхана республикан Советаш экономически районий хьалха болхана Советаш.

Статья 13. СССР Министрийн Совето уьх Законаца хьежма даьа дешаш доал организацийнца гIулакхаш кийчьдаьхкаьна, хIаьта ешитта промышленнеста ду доал тоадара хьаькъехьара дина дуьцца хана депутатана еначча замечанешкен предложенешкен а хьежийла.

Статья 14. Ер закон тIаьнарда дуьзаьдена доаькъIийла боьш йолча СССР законодательни актий перечень чIоаьрIоййла СССР Лаккехьарча Совета Президиумо.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель А. МИКОЯН.
СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 ш. 2 октябрь.

СССР МИНИСТРАШ ДЕККХАРЕХ МУКЪАБАХАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Промышленнеста доаькъошта йолча Паччахьалкхен комитетех аьрда министерстваш эрда дуьзаьдена Советски Социалистически Республикай Союз Лаккехьарча Совето ешдин бу СССР министрийн деккарех мукъабахара:

нов. Мальянинов Николай Васильевич,
нов. Наумченко Петр Васильевич,
нов. Оболенский Николай Александрович,
нов. Орлов Георгий Михайлович,
нов. Рачковский Михаил Евгеньевич,
нов. Строгин Николай Иванович,
нов. Ивановский Евгений Васильевич,
нов. Кротов Виктор Васильевич,

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель А. МИКОЯН.
СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 ш. 2 октябрь.

ДЕПУТАТ С. Б. НИЯЗБЕКОВ СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛАЛЛА ХАРЖАРЕН ЦУ ДЕККХАРЕХ ДЕПУТАТ И. ШАРИПОВ МУКЪАБАККХАРЕН ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккехьарча Совето ешдин бу:

1. СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председателе заместителалла депутат **Ниязбеков** Сабир Биладович — Казахски ССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель харжа.

2. СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председателе заместителалла деккарех депутат **Шарипов** Исхакан мукъабахка.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель А. МИКОЯН.
СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 ш. 2 октябрь.

ДЕПУТАТ Л. И. БРЕЖНЕВ СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА ЧЛЕНАЛЛА ХАРЖАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккехьарча Совето ешдин бу:

Депутат **Брежнев** Леонид Ильич СССР Лаккехьарча Совета Президиумна членалла харжа.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель А. МИКОЯН.
СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 ш. 2 октябрь.

ДЕПУТАТ К. Т. МАЗУРОВ СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА ЧЛЕНА ДЕККХАРЕХ МУКЪАБАККХАРЕ ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬ РЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союз Лаккехьарча Совето ешдин бу:

Депутат **Мазуров** Кирилл Трофимович СССР Министрийн Совета Президиумна членалла деккарех мукъабахка.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель А. МИКОЯН.
СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1965 ш. 2 октябрь.

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛАШ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН КОМИТЕТИЙ ПРЕДСЕДАТЕЛАШ, СССР МИНИСТРАШ ХЬОЖАБАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союз Лаккехьарча Совето ешдин бу хьожабе:

СССР Министрийн Совета Председателе хьалхара заместителалла — нов. **Пилипенкий** Дмитрий Степанович;

СССР Министрийн Совета Председателе заместителалла, СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен планнин комитета (СССР Госплана) председателалла — нов. **Байбаков** Николай Константинович;

СССР Министрийн Совета Председателе заместителалла — нов. **Тихонов** Николай Александрович;

СССР Министрийн Совета Председателе заместителалла, Iилмацен техникан йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председателалла — нов. **Кирилин** Владимир Алексеевич;

СССР Министрийн Совета, материально-техничесен снабженеа йолча Паччахьалкхен комитета председателалла — СССР Министрийн Совета председателе заместитель нов. **Дымшиц** Вениамин Эммануилович;

СССР Iаьржачка металлургеЛ министралла — нов. **Казанец** Иван Павлович;

СССР бесаи далча металлургеЛ министралла — нов. **Ломако** Петр Федоренко. СССР Министрийн Совета Председателе заместителе СССР Госплана председателе дехкарех из мужа а воаькхаьн;

СССР кIора промышленнеста министралла — нов. **Братченко** Борис Федорович;

СССР химически промышленнеста министралла нов. **Новиков** Леонид Аркадьевич;

СССР мехдаьлта даькача промышленнеста министралла — нов. **Шишин** Валентин Дмитриевич;

СССР мехдаьлта чаккодахачен мехдаьлта-химически промышленнеста министралла — нов. **Федоров** Виктор Степанович;

СССР хьун, целлюлозно-кьаьста, хьу чакйойнача промышленнеста министралла — нов. **Тимофеев** Николай Владимирович;

СССР гIишлой материалий промышленнеста министралла — нов. **Гришманов** Иван Александрович;

СССР айгача промышленнеста министралла — нов. **Торасов** Николай Никифорович;

СССР кхачан промышленнеста министралла — нов. **Зотов** Василий Петрович;

СССР дуьхьен шурийн промышленнеста министралла — нов. **Антонов** Сергей Федорович;

СССР ях-болхаьла, энергетически, транспортин машиностроене министралла — нов. **Жигалин** Владимир Федорович;

СССР станкожин ешен инструменташ ешен промышленнеста министралла — нов. **Нистратов** Владимир Федорович;

СССР гIишлешъера, ткьаьгн даькара, коммунальни машиностроене министралла — нов **Новоселов** Ефим Степанович;

СССР тракторин юртойхьаьнгн машиностроене министралла — нов. **Синицын** Иван Филиппович;

СССР автомобильни промышленнеста министралла — нов. **Тарасов** Александр Михайлович;

СССР химически мехдаьлтан машиностроене министралла — нов. **Брежан** Константин Иванович;

СССР электрическенеста промышленнеста министралла — нов. **Антипов** Алексей Константинович;

СССР приборостроене, автоматизацийн средташ, управленеш системаш министралла — нов. **Руднев** Константин Николаевич, из СССР Министрийн Совета Председателе заместителе дехкарех мужа а воаькхаьн;

СССР айгачан кхачан промышленнеста эшана машиностроене бытовой приборийн министралла — нов **Дворкин** Василий Николаевич.

СССР энергетикан электрофикацен министралла — нов. **Минов** Александр Акимович.

СССР монтажни специальни гIишлойн болхаьн министралла — нов. Якубовский Фуад Борисович;

СССР геологе министралла — нов. **Сидоренко** Василий Иванович;

СССР торговде министралла — нов. **Струев** Александр Иванович;

СССР мелиорацен хин болхаьн министралла — нов. **Алексеевский** Евгений Евгеньевич;

СССР газован промышленнеста министралла — нов. **Коргунов** Алексей Кириллович;

СССР транспортин гIирсан хьаьлдаьн министралла—нов. **Кононов** Евгений Федорович.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель А. МИКОЯН.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 ш. 2 октябрь.

СССР КОНСТИТУЦЕ (КЕРТТЕРЧА ЗАКОНА) ТЕКСТА ЮКЪЕ ХУВЦАМАШИ ТIАТОХАРАШИ ДАХЬАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА

З А К О Н

«Промышленнеста доал деча органий системе хувцарен паччахьалкхен доал дара цхьайола кхы органаш эргаяхарен хьакъехьара» а «Цхьайолна Паччахьалкхен комитетех ерригача Союза кхьаьрча министерстваш ешн кхьаьрча машиностроене ерригача Союза кхьаьрча министерстваш шаьнагIойлаьш доал СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Указаш чIоаьрIаьра хьаькъеьрна» а СССР Законаш 1965 шера 2 октябре тIаьнарца дуьзаьдена Советски Социалистически Республикай Союза Лаккехьарча Совето ешдин бу СССР Конституце (керттерча Закона) текста юкъе уьх тайпара хувцамашни тIаьтохараш дехьа:

1. СССР Конституце 70 статья уьх тайпара оттайойла:

«Статья 70. СССР Министрийн Совет СССР Лаккехьарча Совето шаьнагIойлъ ер состав а йолаш:

СССР Министрийн Совета Председатель;

СССР Министрийн Совета Председателе хьалхара заместителаш;

СССР Министрийн Совета Председателе заместителаш;

СССР министраш;

СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен планнин комитета председатель;

гIишлойн гIулакхашта йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

материально - техничесен Iаламан йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

КПСС ЦК-ран СССР Министрийн Советен партийно-паччахьалкхен тIехьоьмна Комитета председатель;

ткьаьгнгмен аларан дешашца йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

Iилмацен техникан йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

радиовещаниенен телевидениенен йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

кинематографена йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

кела йоьзанна йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

СССР Министрийн Совета заготовкой Паччахьалкхен комитета председатель;

аьрахьарча экономически бухьамашта йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

ковалл даькъаьрча мехкашца культурин бухьамашн доаттадара йолча СССР Министрийн Совета Паччахьалкхен комитета председатель;

СССР Министрийн Советерча паччахьалкхен ахкрамхен Комитета председатель;

СССР Паччахьалкхен банка правленее председатель;

СССР Министрийн Советерча Центральни статистически управленеа начальник.

Керарта гIулакхаца дьежка СССР Министрийн Совета состава юкъе боьх союзни республикийн Министрийн Совета председателаш».

2. СССР Конституце 77 статья уьх тайпара оттаю:

«Статья 77. Ерригача Союза кхьаьрча министерстваш доаькъIийла и министерстваш:

авиационни промышленнеста;

автомобильни промышленнеста;

аьрахьарча торговде;

газован промышленнеста;

гражданскин авиацие;

айгачан кхачан промышленнеста эша машинаш хьаьрен бытовой приборийн;

флота флота;

оборонни промышленнеста;

аьхарча машиностроене;

приборостроене, автоматизацийн средташ, управленеш системаш;

машинолыьхьий;

радиопромышленнеста;

кхьаьрча машиностроене;

станкожин ешен инструменташ ешен промышленнеста;

гIирсан дара, ткьаьгн даькара, коммунальни машиностроене;

ковалл даькъа промышленнеста;

тракторашн юртойхьаьнгн машинаш хьаьра;

транспортин гIирсан дара;

ях-йойнха, энергетически, транспортин машинаш яра;

химически мехдаьлтан машинаш яра;

электронни промышленнеста;

электротехнически промышленнеста».

2. СССР Конституце 78 статья уьх тайпара оттайойла:

Статья 78. Союзно-республикански министерстваш доаькъIийла и министерстваш:

лаьхкорен кхьаьрча специальни образоване;

геологе;

унаьцIено аьрахьа;

кхача механицарча гIулакхий;

культура;

айгача промышленнеста;

хьун, целлюлозно-кьаьста, хьу чакйойнача промышленнеста;

мелиорацен хин болхаьн;

монтажни специальни гIишлойн болхий;

дуьхьен шурийн промышленнеста;

мехдаьлта даькача промышленнеста;

мехдаьлта чаккодахачен мехдаьлта-химически промышленнеста;

оборона;

кхачан промышленнеста;

гIишлой материалий промышленнеста;

бухьамаш;

юрта болхаьн;

торговде;

кIора промышленнеста;

финансий;

химически промышленнеста;

бесаи далча металлургеЛ;

Iаьржачка металлургеЛ;

энергетикан электрофикацен».

4. СССР Конституце 60, 68, 82 статьашца юкъе уьх тайпара хувцамаш хьоьдаш:

60-ча статьей «В» пунктана юкъера дIаделхаьна «аьлагIойнах республика экономически районаш» яа дешаш;

68-ча статьей «Д» пунктана юкъера дIаделхаьна «СССР Министрийн Совета СССР хьалха боьзна лаьхкора Совет (СССР ВСНХ)» яа дешаш;

82-ча статьена юкъера дIаделхаьна «хIаьта ешитта хьалха боьзна республикийн советен республика экономически районий хьалха боьзна советийн еснаьмцан расположенеен» яа дешаш.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель А. МИКОЯН.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 ш. 2 октябрь.

СУХАЛБЕ

Уьх денонна республика хьалха гаттара сиьнеиад болаш. Ха-оттама хьалаш эшна хилара юртойхьаьна къаьхьагамой аьттув боаг сихха темнашца хьалкхара болхан леладе.

1-ча сентябре 67 эзар гаттара тIаьра аьлаган виласин ваьрхIа хьежийаш чуийлий республикан, ешитта эшча чуийлий республикан, ешитта эшча ворра хьежийеш длайийнача лаьттан кхаа дешьхьа ши дешьа. Хьежийаш чуьнарн хьалхе лелаш Надтеречни, Гудермес, Урус-Мартана, Наурски, Шелковской, Ачхой-Мартана районашца. Цар 79 процентгара 87 процентгара хьалхарчу чуийлий хьажийаш. ХIаьта хIинчуьн тIехьаьгIа чуьнга еаьн дукха хьажийаш а Наьсарен, Сунженски, Шаьла районашца.

Уьх тIехьаьрча гIие дийнахьа элгаш дIачуиййача пункташца 5316 тонн аьлаг мара кхььчадаш. Из тоттаьна нIаьнгга да. Дунгаьча районашца ньаьжIаш дIачуьтаьра оттаьнь гриф:

ньаьжIаьнгн ньаьжIаьнгн. Уьх тIехьаьрча гIие дийнахьа Сунженски районе боьхаьнца 371 тонн, Шаьла районе — 583 тонн, МалгIабика—160 тонн, Грозненски — 271 тонн мара хьажийаш дIаелаьнаш чуьнгаьнгна.

4692 гаттара тIаьра хьежийаш шерара еаьна, аьна еачех 39 процент. Урус-Мартана районе ях тарстен Гудермеса районе 83 процентгара чуийла Даьлинб шекара сеаьна.

Цеаьнга къаьхьгаьн кхаа лелаьхьаш тIаьоьгIача шера аьлаг хьуьхьаькара я. Болхоьхаьн совхозаьн гурахьа аьлаг дIаьтуьн а хIаьб оьхаьн а боьхк. 56 эзар гаттара тIа дIаьдийнад гурахьа дуьх аьлаг, планах 34 процент хуьцо. Ахмед совгIа дIаьдийнад из Наурски районе. Бахьда, Сунженски районе 20 процент, Малгеречни—24, Урус-Мартана — 19, Шаьла районе 26 процент мара дIаьдийнадаш гурахьа дIадуьн елаташ. ДикагIа боьл ха я цар хIинца дIаьхьийтаьн латтар.

58,5 эзар гаттара аьхьий хIиъ, планах 39 процент. Из дIаьдийна шера уьх хана аьхачунца нийсйичу нIаьнгагIа хуьх. ТIехьаьнгна хIиъ дхара Наьсарен.

1965 шера 1 октябре кхачалца юртойхьаьна культурашца чуьнарн, гуйран аьлаган дIадаьра, хIиъ аьхара хьаьнгьхара сводни (планаца нийсйина проценташца)

	Хьажийаш чуийлий	Шекара сеаьна чуийлий	Гурахьа аьлаган дIадийнад	ХIиъ аьхара
Ачхой-Мартана	79	40	48	25
Веденна	30	—	16	15
Грозненски	[illegible]	23	43	45
Гудермеса	84	53	39	59
МалгIабика	48	35	48	35
Надтеречни	87	—	24	37
Наьсарен	39	14	38	12
Наурски	86	—	54	48
Новая-Юрта	21	25	28	16
Советски	[illegible]	—	—	—
Сунженски	49	—	20	53
Урус-Мартана	80	49	19	44
Шаьла	[illegible]	39	26	40
Шелковской	79	—	31	33
«Грозненн» объединене совхозаьн	91	—	42	36
Консервни промышленнеста объединене совхозаьн	69	—	35	27
«Скотоптицкорм» треста болхамаьн	80	—	40	28
Республикийн юртойхьаьна опытни станци	75	50	—	67
Ерригача республике тIолла	66	39	34	39

Шура—планал совгIа

Урус - Мартан районе «Красноармейский» ялача совхоза цоллагIеча отделенеа паччахьалкхенца шура йохкара план хIинца хьалха кхачаьнчьий. ДIаьдахьа шерашца шаьхха шура йохкара план иохкачаьнчьий. Цунна еррагабьлар фермаца болх цига бригадирыла коммунист Мусаев Сайт - Ахмад неча. Ер лоетаманца цхьана оттаьлга гIаьнгнах тIаьлер хьаьйаьнга лоьхьар. Хьаьйаьнга доьхьар минта тел ханн тIаьлькъан доаттабора бригадира, зоотехника, ветврача, инженер йоьхчийаьнгьнаьн. Уьх тIехьаьрча гIие дийнахьа Сунженски района боьхаьнца 371 тонн, Шаьла районе — 583 тонн, МалгIабика—160 тонн, Грозненски — 271 тонн мара хьажийаш дIаелаьнаш чуьнгаьнгна.

4692 гаттара тIаьра хьежийаш шерара еаьна, аьна еачех 39 процент. Урус-Мартана районе ях тарстен Гудермеса районе 83 процентгара чуийла Даьлинб шекара сеаьна.

Цеаьнга къаьхьгаьн кхаа лелаьхьаш тIаьоьгIача шера аьлаг хьуьхьаькара я. Болхоьхаьн совхозаьн гурахьа аьлаг дIаьтуьн а хIаьб оьхаьн а боьхк. 56 эзар гаттара тIа дIаьдийнад гурахьа дуьх аьлаг, планах 34 процент хуьцо. Ахмед совгIа дIаьдийнад из Наурски районе. Бахьда, Сунженски районе 20 процент, Малгеречни—24, Урус-Мартана — 19, Шаьла районе 26 процент мара дIаьдийнадаш гурахьа дIадуьн елаташ. ДикагIа боьл ха я цар хIинца дIаьхьийтаьн латтар.

58,5 эзар гаттара аьхьий хIиъ, планах 39 процент. Из дIаьдийна шера уьх хана аьхачунца нийсйичу нIаьнгагIа хуьх. ТIехьаьнгна хIиъ дхара Наьсарен.

1965 шера 1 октябре кхачалца юртойхьаьна культурашца чуьнарн, гуйран аьлаган дIадаьра, хIиъ аьхара хьаьнгьхара сводни (планаца нийсйина проценташца)

	Хьажийаш чуийлий	Шекара сеаьна чуийлий	Гурахьа аьлаган дIадийнад	ХIиъ аьхара
Ачхой-Мартана	79	40	48	25
Веденна	30	—	16	15
Грозненски	[illegible]	23	43	45
Гудермеса	84	53	39	59
МалгIабика	48	35	48	35
Надтеречни	87	—	24	37
Наьсарен	39	14	38	12
Наурски	86	—	54	48
Новая-Юрта	21	25	28	16
Советски	[illegible]	—	—	—
Сунженски	49	—	20	53
Урус-Мартана	80	49	19	44
Шаьла	[illegible]	39	26	40
Шелковской	79	—	31	33
«Грозненн» объединене совхозаьн	91	—	42	36
Консервни промышленнеста объединене совхозаьн	69	—	35	27
«Скотоптицкорм» треста болхамаьн	80	—	40	28
Республикийн юртойхьаьна опытни станци	75	50	—	67
Ерригача республике тIолла	66	39	34	39

Сайлаьх - боьккача Октябра 48 шу дизара гIийна яхьа а бальца дезаьн ешеЙ тIаьхочаьн паччахьалкхенца планца совгIа 50 центнер шура йохка дерIаьн ба ферма кхьаьгамхой.

М. МАГОМЕТОВ.

ПАРТИЙНИ ДЕШАРА ШУ ДІАДОЛАДЕННАД

ДІАДАХ ДЕЗА ГУЧАДАЬННА ГІАЛАТАШ

«Ингушский» совхоза центральнаг усадьбарчу марксизма-ленинизма лардан Іожьарга ВІашаг1ьлачуна нин шеран дешара школе ХьалхАра заняти хилар ух деношка. Тіехьа ца болзаш хиннахьа хьаБалхар лаг1ьгІаг1ьраш. Цльабаьхьа, хаьл хете а, ну хьалхарча заннее ма воагІаш ких car виса. Уж бен совхоза нерттера агроном пов. Мартсенчин зоотехник-селекционер пов. Добриеви.

ХЬАЛХАРА ЗАНЯТИ

Суннженски районе бокхка терхам тІаБалг1ьгІ массайоча предприятеш, колхозашка, заводашка, школашка политическ просвещение системе кердача дешара шера лерттІа кийчо яра. Политическ система — юхьалдарен дистеллаша Іеза юхьерен образованн Іолаш болча коммунисташтен лаьрхІа ваннаг1ьна активиасташтен лаьрхІа нин шера дешардоцн 39 кІалхалдаьнарг политическ школ, лиьжера образованн Іолча коммунисташтен парте бецаьча активисташтен лаьрхІа 19 марксизма-ленинизма лардан Іоман школа, 22 марксистско-ленинскеи теоре проблемаш Іоман семинарен группа ВІашаг1ьлаьр районе. 1350 коммунист лина хьаЬа ну школашка. Парта хьоьга 154 кІалхаг образованн Іолча пропагандист кийчаьнг. ХІаьхта шарех 50 car Грозне хиннача пропагандистий семинарашка хилаг1ьна. Декларий боаранн ДІадолладелар районе школашка дешара ну.

Орджоникидзе шерахьчу колхозе ВІашаг1ьлаьлай: политическ, марксизма-ленинизма лардан Іоман, атеистическ школ, семинарски группа.

1-ча октябре сайрийна 6 сахьат яьхьча шолг заняттен ДІайолайнер нар. Занятен дика дІаьхьа хьалхн ВІашг1ьхьалхан колхозо — дика сайрда ПІемеш ца. Грознерча политическ ІІаг1ьа нин ІІаг1ьа хуьнна чаьхьалхІ 2 пропагандиста, хІаьта воьл 2 ІІаг1ьера дешар дийна ва.

Колхоза правлено ІІаг1ьа дешара шу ДІадолладер юхьалнарчу партийн школо, 25 car ца ду школе дешаг1ьан. Парех 20 car коммунист ва, нийн комсомолн ва, эхьинна хьоьх парте бецца активисташ ва. Заняташ ІІхьаьв ІІаг1ьхьа ІІаг1ьхьа ца ПІусаш массаш а вара. ІІоаг1ьра чуьнехьан болаш ер пропагандиста кон. Пугоева Мурьмада Бийна «Боьхьенна историн хьалаер хелхьг дІ» яза лекци. Лекци Бийна Бистьаьхьа дуьхьа хаттарна эго ладийг1ьараш.

С. ШАДИЕВ.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА БУВЛАШ

Ворхі шера шиан хаьал хьалха ихочанг1ьара нин ІІаБахьийн кхьхьеран и «Старогрозненскийн» ІІеврга бурун дегтача контора ледлитна.

Лаьле хьалха латтаьнарг и Зарянски Арена кулгалер № 671 яьлна секаннин келлеттен. Сентябрь беттА ІІлаьнг 1200 метр бурун тоьхьа, 1670 метр бурун тоьхьа. Хьаьта реагенташ, бурун дегта оснаш, электроэнергия кхеран ну коллективе зачалхьалхьаьнг ледлитна хьоьга 60 эзар сом ца.

Дика хьалхьагна толамаш дахьаг М. Линтерина кулгалдечу бурун дегтача сменаш. Планах лаьрхІачуна совгІа 140 метр бурун тет пов. ЙоттА дика хьалхьагна хьІебгІа А. Штуцман Г. Новиковен кулгалер сменаш а.

Дешна ледлиг1а сайленца шакъа бахьана Грозненски крекинг-завода сеннеьгІой белам хьаьг а ладьна хиннарг хьалхьагна ба бурун дегтачаш.

А. ТИЩЕНКО.

Лоацца

Берий йоаккхо ю

Дукха за ши «Ермоловский» яьхьа коа ІІаьра ваьлхазвараш лелдеча совхозе берий бен хьайийна. 120 бар да бесна. Берий хиннча хьаьа тІа хиндра чІоагІа йоаьхьо ю бена ладедуоцие Сулейманов Екатеринас.

Дика коллективе я берий бен лелаер. Хьаьстта дукха за ІІаьмагІа пионеркъастанта воспитательхьана Нижегородская Лилия. Массайоча хьаьа ІІаьмагІа. Берашта кхиннаш деннаш, ларна ладьна Іоладеш, ун проучаш кхуьлаш дарна ІІаьрг тІера баьккаш Лилиас. ПІаьчьаьлча ІІІена хоьа я берий бена ІІІеношка. Коа хьалтайнарга лелдера площадкаш, карусельаш я.

Я. ЦУЕВ.

ЗАВОДАХ КИНО ДОАЛКХ

Грозненски кинообмена ошаьнин поштеге фотаьобтаьнах конструьщиний кружок ІІІашг1ьлаьнг. Кружока дакьа лаьц 12-ча цеха механика Чеботарева, № 108-116 цеха мастера А. Пашковиче, 15-ча цеха хьоьнин начальника Б. Монтарова, подпунктга мадиатрис Полицун Елене, иштта кхаьбинна ца.

Грозненски кинообмеханикаш, цун ІІІанчаьна кинийн бахьахьи ахьарахьи ІІІаьлг документальн-фильм дахьаьхьан ба кружокна дакьа лоьцарна. Кружокна хьагалер ІІІаьнг ІІІаьнг ІІІаьнг